قصیدہ

مولانا و مقتدانا السید دلدار علی نقوی سیّد مرحوم و مبرور

عہدیست زمن خامۂ مشکینہ رقم را — مداحی سلطانِ عرب شاہ عجم را
شد چاک گریباں زستائش گریٔ خلق — از دست جفا کار سخن تیشہ قلم را
سیمرغ بود دانش من نے مگس خواں — ماوائے خودش ساختہ کاں کوہ ہمم را
ابکار مضامیں کہ بود زادہ فکرم — جائز نہ بود خطبہ اش ارباب نعم را
گرمسند قاقم بود و مجلس دو ناں — عیب است بہ نزد خرد ارباب ہمم را
آن کس کہ بود بادہ کش از ساغر کوثر — بر خاک مذلت زند او ساغر جم را
کلک قلمم گرنہ شود باد سیہ رو — فرسودہ رو مدح شہنشاہ امم را
با دوستیت عشق بتاں کفر شمارم — در کعبۂ دل جا نہ دہم سنگ صنم را
صوت حسن مدح تو کردند حلالم — نے ایں کہ سرایم پئے اغیار نغم را
ایں تازہ سوادیکہ زرشح قلمم ہست — مخصوص مدیح تو بود نے کے و جم را
گیرائے مقیمم کہ بجز مدح نباشد — از باد معانی بہ برود ہشت رم را
زنہار دریں راہ ز افراط و ز تفریط — جائے گذرت نیست مگر تیغ دودم را
در مدح قصورے شود اے شاہ بہ بخشا — گر عقل نداند چو من از مدح تو ذم را
در مکتب مداحی تو تازہ نشستم — اینک پئے مدح تو گرفتیم قلم را
در مبداؤ مشتق نبود ہیچ تفاوت — ذات تو کریم آمدہ ہم عین کرم را
آزردہ و رنجیدہ شد از عالم امکاں — چوں ذات شریفت نہ شرف داد قدم را
بر فرق حدوث ارنہ شدے ظل وجودت — پاداش نمی کرد بجز کتم عدم را
محسوب شود معجزہ کاں لا متناہیت — منطق کند از ناطقہ ات جذر اصم را
شد چوں توشدی مجمع اطلاق دو امکاں — من وجہ و اطلاق سہ تا خاص و اعم را
اے آمر و ناہی تو بہ معروف ز منکر — از ناطقہ ات زیب بود لاد و نعم را

باشد ز ہم از نظر قہر تو اجسام　مخصوص بہ اعداد کند خوف تو کم را
دستم کہ سیہ می شود از سودن درہم　از حسرت دست تو بود روئے درم را
گر حامی بزغالہ شوی از سر انصاف　باشد کہ علف بار کند شیر اجم را
چوں بہر وجود تو بیار است مضیفے　تقدیر ز افلاک بپا کرد خیم را
خاک از رخ تو ختم رسل پاک نماید　و زلطف گزارد بسر دوش قدم را
سیرابی ابرازیم احسان تو باشد　پیش کف جود تو تنک حوصلہ یم را
نقد دل و جاں دادہ بہ سودائے شفاعت　بینیم جناب تو وما بیع سلم را
سرمایہ دل را بتو دادیم تو دانی　بامانہ بود کار چہ بسیار چہ کم را
حب تو بود شہد نفاق تو بود سم　گو خصم نداند نہ عسل را و نہ سم را
با گلبن روئے تو بود خار گلستاں　بے مہری تو خار کند باغ ارم را
واللہ بغیر از تو نہ دانم سروکارم　صد بار بریں میخورم اصناف قسم را
گردید دو تا پشت من از منت مناں　گو لطف تو کاں راست کند قامت خم را
فریاد ازیں ساقیٔ مے خانۂ دنیا　ہر صبح و مسا میدہدم ساغر غم را
ایں بیوہ دنیا نہ بود قابل دیدن　دزدیدہ کند غمزۂ اوخار ستم را
در کوئے تو آسائم اگر قائد توفیق　از دوش دلم برفگند یاد الم را
یادم نہ ہوائے نجف و ساحت وادی　کو عطر نسیمش کہ رسد قوت شم را
فخرم بود از دودۂ خود در صف محشر　فردا کہ فراموش کند داد و دہم را
نور است علی النور حقیقی و اضافی　نازیم بوصف خود و وصف اب و عم را
تا ذات شریف تو رسد گر بہ شمارم　زیں سلسلۂ جدیم ارباب کرم را
مدح تو مرا در سخن آورد بہ پیری　اعجاز تو از لال برد عیب بکم را
عمرم سپری گشت بشد فرصتم از دشت　ریزم ہمہ در دامن خود اشک ندم را
در چشم زدن باختہ ام نقد جوانی　در دست نہ دارم بجز افسوس ہرم را
شاہا ز شفاعت چو شود روز قیامت　محروم نہ سازی من مسکین دژم را
فردا چو سر نیزہ شود نیر اعظم　از فوق سرم کم نہ کنی ظل علم را

مارا ز دل خویش فراموش نہ سازی
روزے کہ فراموش نمایند اب و عم را

سید تو میندیش و مشو مضطرب الحال
داری بسرت سایہ فگن فخر امم را

یا رب بہ دلم بست تمنا ز سر لطف
مقبول بہ تعجیل کنی ملتمسم را

در بیت شرف آید و چوں صبح کشاید
خورشید امامت ز سر عزم امم را

روح اجتہاد

جناب مولوی سید علی یاور صاحب صدرؔ اجتہادی مرحوم

حاکم ملک شریعت حضرت غفرآں مآب
جن کے بحر علم سے ہے آج دنیا فیضیاب

تاجدار کشور دیں گوہر بحر علوم
جن کی خاک پا کے ذرے ضوفشاں مثل نجوم

خسرو ملک معانی حامل شرع متیں
متقی و زاہد و صابر رئیس العابدیں

آپ ہی تھے ہند میں روح روان اجتہاد
کر دیا روشن چراغ خاندان اجتہاد

جنگلوں کی خاک چھانی طے ہوئی راہ عراق
خود گوارا کر لیا دل پر اعزا کا فراق

سختیوں کا راہ غربت کی نہ کچھ بھی غم کیا
شوق علم دیں ہر اک منزل پہ اور افزوں ہوا

مختصر یہ ہے دل بیتاب لے پہونچا وہیں
آج ہے جس سرزمیں پر خوابگاہ شاہدیں

ایک دن یہ پیر و شاہنشہ گردوں نشیں
کر کے حاصل کل علوم دین ختم المرسلیں

ڈھونڈھنے نکلا وہ یوسف اپنی منزل کا نشاں
مصر کا بازار تھا جس کے لیے ہندوستاں

سرزمین لکھنؤ پر آکے باعزّ و وقار
اہل دنیا کے لئے قائم کی اپنی یادگار

کچھ ہی دن میں چرخ کج رفتار نے بدلی جو چال
ہو گیا افسوس اس مہر شریعت کو زوال

تیرہ و تار اس کے اٹھ جانے سے کل عالم ہوا
ذکر کیا اپنوں کا گھر میں غیر کے ماتم ہوا

تھا وہ اک شمع ہدایت اور زبان حق تھا وہ
صاحب عزت تھا وہ اور دین کی رونق تھا وہ

قوم کیا یہ کم نہیں ہے تیرے مر جانے کی بات
مٹ رہی ہے یادگار اس کی یہ ہیں جس کے صفات

ہنس رہے ہیں غیر تجھ پر تجھکو حس ہوتا نہیں
کیوں نہیں ہوتی عرق آلود غیرت سے جبیں

جس زمانہ میں وہ مہر پر ضیا تھا جلوہ گر
رہتے تھے روشن برابر نور سے شام و سحر

صدرؔ اس کے وصف عالی کس زباں سے ہوں بیاں
صفحۂ قرطاس پر بس روک لو کلک رواں